

Olavi Koivukangas, professori
Siirtolaisuusinstituutin johtaja

Juhlaesitelmä Pietarsaaren Järviseutulaiset ry:n 30-vuotisjuhlassa
6.10.2007 Järviseututalolla

PIETARSAARI ON OLLUT JÄRVISEUTULAISTEN AMERIKKAA

Kaksituhatta vuotta sitten Pietarsaaren seutu oli veden peittämä. Vasta 1000 vuotta sitten vedestä pistivät esiin ensimmäiset saarten huiput. Vasta noin 500 vuotta sitten Pietarsaaren alue liittyi osaksi manner-suomea. Mutta jo v. 1250 Pedersöre oli erotettu Mustasaaresta omaksi pitäjäkseen. Vuonna 1652 perustettiin Pietarsaaren kaupunki, joka nimettiin Jakobstadiksi kreivi Jacob de la Gardien mukaan.

Isoviha koetteli 1700 luvun alussa kovin kourin kaupunkia. Asukkaat pakenivat metsiin ja saaristoon tai Ruotsiin. Monet jäivät vangeiksi ja jotkut tapettiin. Ensimmäiset teolliset laitokset syntyivät kaupunkiin 1700-luvulla. V. 1765 Pohjanmaan kaupungit vapautuivat tapulipakosta ja saivat purjehdusoikeuden. Järviseutulta tuotiin tervaa ja puutavaraa Ähtävänjokea pitkin. Laivoja rakennettiin ja tervakauppa oli vilkasta. Seuraavan vuosisadan alkaessa Pietarsaareissa syntyi v. 1804 Johan Ludvig Runeberg. Kaupunki paloi Etelätullista Kaupunginsalmelle asti v. 1835. Mutta se rakennettiin uudelleen, ja kaupungin elinkeinoelämä vilkastui.

Vuosina 1844–47 parkki Hercules Pietarsaaresta purjehti ensimmäisenä suomalaisena laivana ympäri maapallon. 1850-luvulla Pietarsaari alkoi teollistua kun kaupunkiin perustettiin luumylly, panimo, tulitikkutehdas ja kauppapuutarha. Vuonna 1859 Peter Malm perusti höyrysaahan Tukksaareen. Krimin sodan aikaan Pietarsaari menetti suuren osan kauppalaivastostaan. Myös katovuodet 1867–68 koettelivat kaupungin asukkaita. Vuonna 1873 aloitti toimintansa ensimmäinen kansakoulu.

Wilhelm Schauman perusti sikuritehtaan v. 1883, ja siitä alkoi kaupungin varsinainen teollistuminen. Pietarsaari sai rautatien v. 1886. Kun Otto Malm kuoli 1898 Suomen rikkaimpana miehenä, katosivat purjelaivat Pietarsaaresta.

Seuraavan vuosisadan alkaessa tapahtui teollistumisen läpimurto. Kaupunkiin perustettiin useita pieniä yrityksiä, ja suuret - kuten Strenberg, Wilh. Schauman ja Pietarsaaren Konepaja - laajenivat. Jo vuonna 1901 Pietarsaareissa alkoi katujen valaistus. Syyskuussa 1905 pietarsaarelaiset joutuivat mukaan maailmanpolitiikkaan, kun aselaiva John Grafton ajoi karille Luodon saaristossa. Paikkakunnalle levisi runsaasti aseita. Tammikuun 1918 lopulla valkoiset joukot valtasivat Pietarsaaren, jolloin laukausten vaihtoa syntyi mm. Amerikan kadulla, joka on saanut nimensä Amerikasta palanneiden siirtolaisten mukaan. Lama ja työttömyys tuntuivat myös Pietarsaareissa 1920- ja 1930 -luvulla. Siitä selvittiin, ja v. 1935 perustettiin Pietarsaaren Selluloosa Oy. Sota-aikana, helmikuussa 1944, Pietarsaarta pommitettiin ja 7 henkilöä sai surmansa.

1950-luku oli myös Pietarsaareissa, kuten koko Suomessa, vilkkaan rakentamisen aikaa. Permon, Länsinummen ja Itänummen kaupunginosat syntyivät silloin. 1960-luvulla alkoi Oy Wilhelm Schauman Ab:n laajeneminen, ja maaseudulta suuntautui uusi muuttoaalto Pietarsaareen.

Metalliteollisuudessa JARO laajeni merkittävästi 1970-luvulla. Tullessa 1980-luvulle elinkeinoelämässä tapahtui suuri muutos, kun monet vanhoista teollisuuslaitoksista lopettivat toimintansa. Vuonna 1989 FF Jaro nousi ensi kerran mestaruussarjaan. 1990-luku alkoi lamalla ja suhdanteiden laskulla. Siitäkin selvittiin. Vuonna 2002 Pietarsaari vietti näyttävästi kaupungin 350-vuotisjuhlaa.

Tässä on pähkinänkuoressa osa Pietarsaaren kaupungin ja sen asukkaiden historiasta, joka on samalla myös osa koko Suomen ja maailman historiaa.

Järviseutu ja sen asukkaat

Toinen tämän esitelmän kohde on Järviseutu ja sen asukkaat. Olen lukenut Järviseudun Historia -kirjoja, joissa kerrotaan sen asukkaiden yhteyksistä Pietarsaaren kaupunkiin.

Järviseudun pitäjiä ovat - alkaen kauimmaisesta päästä: Soini, Lehtimäki, Alajärvi, Vimpeli, Lappajärvi, Korttesjärvi ja Evijärvi. Näistä eniten Pietarsaaren vaikutuspiirissä ovat olleet lähimpänä sijaitsevat Korttesjärvi ja Evijärvi. Jo 1500-luku savolaisine uudisasukkaineen synnytti Järviseudun nykyisten pitäjien pääkylät. Asuttaminen jatkui 1600-luvulla, mutta Järviseutu oli kauan syrjäseutua, kunnes varsinaisesti vasta terva-aika toi hyvinvointia myös syrjäisiin kyliin. Maatalous siihen liittyvine sivutoimineen oli alueen pääelinkeino. Tullessa 1800-luvun puoliväliin alkoi myös väestön liikkuminen pois alueelta paremman toimeentulon hankkimiseksi sekä kotimaassa että ulkomailla. Tähän murrokseen liittyivät myös 1860-luvun katovuodet, jotka antoivat lisäpotkua sekä maassamuutolle että siirtolaisuudelle. Laivanrakennuksen ja tervanpolton ehtymisen ohella paineita poismuuttoon 1800-luvun lopulta lähtien loi myös korkea syntyvyys.

Kun työtä ja toimeentuloa ei ole löytynyt kotiseudulta, tarmokkaat pohjalaiset ovat lähteneet ansion perään eri puolille maailmaa. Hurjimpia poikia vietiin 1800-luvulla jopa valtion kyydillä Siperiaan. Siirtolaisuuden edelläkävijöitä Pohjanmaalla 1800-luvulla olivat rannikon merimiehet, jotka karkasivat tai ottivat ulosmaksun kaukaisissa satamissa. Tiedot hyvistä ansioista ulkomailla, ja ehkä rikastumisesta kultakentilläkin, levisivät myös Järviseudulle, usein Pietarsaareen tai Kokkolaan tehdyn kauppamatkan yhteydessä.

Ensin Ruotsiin ja Venäjälle

Järviseutulaiset suuntasivat Ruotsiin töihin 1800-luvun puolivälistä lähtien. Osa jäi pysyvästi maahan, mutta yleistä oli lyhytaikainen työssäkäynti Pohjanlahden toisella puolella, mm. länsirannikon sahalaitoksissa ja metsätöissä. Samoihin aikoihin alkoi kirvesmiehiä lähteä töihin Norjan Ruijaan, Venäjän Arkangeliin ja Pietariin saakka.

Muutto Ruotsiin ja Venäjälle jatkui Järviseudulla 1880-luvun lopulle saakka. Kirvesmiesten ohella lähtevät olivat usein renkejä ja piikoja. Järviseutulaisten muutto Venäjälle oli vilkkainta 1860- ja 1870-luvuilla ja ehtyi sitten vuosisadan loppuun tullessa. Sen vaihtoehdoksi oli tullut Amerikan siirtolaisuus. Mutta Ruotsiin muutto jatkui edelleen.

Yli Atlantin

Suomen Amerikan siirtolaisuus alkoi 1860-luvulla Ruijaan menneiden suomalaisten keskuudessa. Ehkäpä Michiganin kuparikaivoksille houkutelujen lähtijöiden joukossa oli järviseutulaisiakin. Tornionjokilaaksoa myöten Amerikan siirtolaisuus saapui Pohjanmaalle, ensin rannikkopitäjiin ja viiveellä Järvisseudulle 1870-luvulla. Seuraavalla vuosikymmenellä Amerikkaan lähtö lisääntyi. Vuonna 1887 yli 400 järviseutulaista muutti "rapakon" taakse. Usein perheen isä matkusti yksin Amerikkaan ja lähetti sitten matkalipun tai rahaa, ellei tullut itse hakemaan perhettään uusille asuinsijoille. Itse matkustavista siirtolaisista aluksi vain 10 % oli naisia, joiden osuus lisääntyi sitten seuraavina vuosikymmeninä.

Vahvimpia lähtöalueita - koko Suomenkin osalta - oli Alajärvi, jossa 1880-luvun lopulla podettiin kovaa "Amerikan kuumetta". Sitten 1890-luvun lamakausi Yhdysvalloissa hillitsi siirtolaisuutta myös Järvisseudulla, ja se lisääntyi vasta vuosisadan vaihteessa, osittain liittyen Venäjän sortotoimiin Suomessa. Vuonna 1899 Järvisseudulta lähti 1023 Amerikan siirtolaista. Yhtenä syynä oli katovuosi. Tilattomalla väestöllä ei ollut paljon muita vaihtoehtoja kuin lähteä Amerikkaan, Ruotsiin tai vaihtoehtona Etelä-Suomeen, jotkut Pietariinkin saakka.

Vuosisadan vaihteesta ensimmäiseen maailmansotaan (1914) saakka siirtolaisuus Järvisseudulta oli vilkasta. Vuonna 1902 Alajärveltä lähti Amerikkaan 412 ihmistä eli yli kuusi prosenttia koko väestöstä. Mutta runsaasti lähdettiin matkaan myös Lappajärveltä, Evijärveltä ja muista pitäjistä. Järvisseudulla koettiin täydellinen kato maataloudessa v. 1902. Siirtolaisuutta lisäsi myös v. 1901 voimaan tullut asevelvollisuuslaki. Mutta siirtolaisuus ei olisi ollut niin voimakasta, elleivät tiedot Amerikan hyvistä ansioista olisi lisänneet muuttohalukkuutta. Siirtolaisuuden kiihtyessä katovuosilla ei ollut enää suurta merkitystä, ei ainakaan tilattomalle väestölle. Näin todettiin Soinissa ja Lehtimäellä v. 1905 ja 1906, jolloin saatiin tavalliset sadot.

Talollisia ja heidän lapsiaan lähti Järvisseudulta siirtolaisiksi suhteellisesti enemmän kuin Etelä-Pohjanmaalta. Yksi syy oli pieni tilakoko Järvisseudulla. Nälkävuosien jälkeen syntyneet lapsilaumat taloissa ja torpissa olivat varttuneet aikuisiksi. Matkalippujen halpeneminen vaikutti siihen, että suuri osa siirtolaisista oli ns. mäkitupalaisia ja loisia. Sata vuotta sitten matkalippu Amerikkaan maksoi noin rengin vuosiansion. Myös laiva-agenttien mainonnalla oli merkitystä lähtöpäätökseen. Keskeiset siirtolaisuuden syyt myös Järvisseudulla olivat väestön kasvu, talojen perimysjärjestelmä ja ennen kaikkea tiedot hyvistä ansioista Amerikassa, sekä junan ja höyrylaivan ansiosta halventuneet matkaliput. Ajoittain myös Venäjän asevelvollisuuskutsunnoilla oli vaikutusta nuorten miestä maasta lähtöön.

Kaikkiaan Järvisseudulta lähti 12 524 siirtolaista vuosina 1870–1914. Se oli suuri määrä ihmisiä, kun Järvisseudun keskiväkiluku tuona aikana oli vain 25 309 henkeä. Järvisseutu oli lähtevän siirtolaisuuden ydinalueita. Eniten lähtijöitä oli Alajärveltä ja vähiten Soinista ja Lehtimäeltä. Siirtolaisuuden voimakkuutta osoittaa se, että Alajärveltä lähti keskimäärin 76 siirtolaista vuosittain. Vain Toholammilta ja Uudestakaarleppyyistä lähdettiin suhteellisesti enemmän siirtolaiseksi kuin Alajärveltä.

Järvisseudulla - samoin kuin koko Suomessa - siirtolaisuuden huippu saavutettiin v. 1902, minkä jälkeen luku alkoi vähetä, kunnes ensimmäinen maailmansota tyrehytti matkustamisen yli Atlantin. Kotipitäjästäni Evijärveltä lähti Amerikkaan 177 henkeä v. 1902. Maatilat Evijärvellä olivat yleensä pieniä ja heikommassa taloudellisessa asemassa kuin muualla Järvisseudulla. Ratkaisu löytyi usein matkasta Amerikkaan. Myös mäkitupalaisien, torpparien ja maatyöläisten osuus

siirtolaisista oli suurempi kuin näiden suhteellinen osuus väestöstä. Tultaessa 1920-luvulle Amerikkaan muutto Järvisseudulta oli vähentynyt suuresti. Yhtenä syynä tähän oli Yhdysvaltain 1920-luvun alussa toteuttama kiintiöjärjestelmä. Vaihtoehtoiksi tulivat nyt Kanada ja Australia.

Paluu kotiseudulle

Etelä-Pohjanmaan siirtolaisista joka kolmas palasi Suomeen, ja koko Suomen siirtolaisista joka viides. Järvisseudun siirtolaiset sijoittuvat tähän välille, eli joka neljäs palasi Suomeen, miehet ja naimisissa olevat naisia ja naimattomia useammin. Yli puolet tuli takaisin viiden vuoden kuluessa. Laskettiin, että säästäväisesti eläen Amerikassa pystyi hankkimaan talorahat 3-4 vuodessa. Vähäinen ei ole Amerikan dollareiden merkitys noiden aikojen talo- ja maakaupoissa, erityisesti 1900-luvun alussa. Amerikan taaloilla saatiin kotitila lunastettua omaksi. Järvisseudulla monet talot säilyivät сувulla, kun isäntä kävi hakemassa Amerikasta rahat velkojen maksuun. Mutta joskus talo joutui pakkomyyntiin, kun isäntä oli Amerikassa, eikä miestä tai rahoja kuulunut. Myös rengeistä ja muusta tilattomasta väestä saattoi tulla maatilan omistajia. Amerikan matka merkitsi suurta taloudellista ja sosiaalista nousua. Sama koski myös talojen nuorempia ja perinnönjaossa ilman maata jääneitä poikia. Siirtolaisuudessa jokainen tarina on erilainen.

Sodan jälkeen Ruotsiin

Samalla tavalla kuin Amerikan-siirtolaisuus myös suuri Ruotsiin muutto alkoi Pohjanmaan rannikolta 1950-luvulla leviten pian sisämaan pitäjiin. Suomalaisten muutto Ruotsiin huipentui 1960-luvun lopulle ja 1970-luvun alkuun, kun sodan jälkeen syntyneet suuret ikäluokat aikuistuiivat ilman kunnollista ammattikoulutusta. Mutta tärkeimmät syyt olivat Suomen työttömyys, Ruotsin työvoiman tarve ja Ruotsin Suomea korkeampi palkkataso.

Järvisseudun nuoret muuttivat sodan jälkeisinä vuosikymmeninä Pietarsaareen, Kokkolaan ja muihin teollisuuskeskuksiin tai sitten opiskelemaan Etelä-Suomeen. Mutta yhtä kätevää oli mennä laivalla Vaasasta yli Pohjanlahden. Harvinaisempi vaihtoehto oli lähteä sukulaisten luokse Yhdysvaltoihin ja Kanadaan. Myös Australia houkutteli suomalaisia 1960-luvulla lähes ilmaisella matkalla. Lähtijöiden joukossa oli myös järvisseudulaisia.

Alkuaikoina Järvisseudun Ruotsin-siirtolaiset tulivat kesälomalle kotiseudulleen Volvoilla ja Saabeilla. Muistan hyvin Uumajassa asuneiden serkkujeni kesäiset vierailut kotikylässäni. Ruotsin siirtolaisten paluumatkalla kyydissä oli usein joku sukulainen tai tuttava. Sittemmin vierailut ovat harventuneet. Suuri osa Ruotsin suomalaisista on palannut kotiseudulleen tai muualle Suomeen. Jo eläkkeelle siirtyneiden suomalaisten laajempaa paluuta Ruotsista ei ole odotettavissa. Moni Ruotsiin muuttanut ja siellä elämäntyönsä tehnyt suomalainen haluaa asua vanhana lähellä lapsiaan ja lapsenlapsiaan.

Tämän päivän Järvisseudulla kasvaneella maastamuuttajalla - menipä hän sitten työhön Brysseliin tai Kiinaan tai vain Ruotsiin - on pitkät perinteet ulkomaille muutossa. Samoin kuin Amerikan-siirtolaisuudessa myös Ruotsiin muutossa oli kysymys tuhansista suomalaisista nuorista ihmisistä,

jotka matkustivat toiseen maahan hankkiakseen toimeentulonsa teollisuudessa ja palveluammateissa. Varsinkin sodanjälkeinen siirtolaisuus vaatisi tarkempaa tutkimusta. Järviseudun siirtolaisuudesta ja muuttoliikkeistä ei ole myöskään kirjoitettu kokonaisesitystä. Asiaa ja aineistoa löytyisi kyllä väitöskirjaksi saakka.

"Järviseutulaisten Amerikka"

Siirtolaistutkimuksessa tunnetaan hyvin sanonta, että Kotka on ollut savolaisten Amerikka. Jurvalaisten Amerikka on ollut Turku, ja muitakin sanontoja varmaan löytyy. Perustellusti voidaan sanoa, että järviseutulaisten Amerikka oli Pietarsaari, jopa ennen Amerikan löytymistä.

Mutta millaisia olivat järviseutulaisten yhteydet Pietarsaaren seudulle ennen nykyisten pitäjien ja seurakuntien syntymistä? Keskiajan yhteyksistä ei ole säilynyt juuri tietoja. Ensimmäiset pysyvät asukkaat jäivät asumaan Järviseudulle ehkä 1000 vuotta sitten. Näin tapahtui ainakin Evijärven Inankylässä, jossa kaksi lappalaisia verottamassa ollutta pirkkalaisveljestä jäi asumaan kalaisan järven rannalle. Perimätiedon mukaan karhu tappoi toisen veljeksistä. Pietarsaaren järviseutulaisten viirissä on kuva karhun kanssa painivasta miehestä. Tällä vanhasta kirjasta löydetyllä kuvalla näyttäisi olevan vahva historiallinen pohja, joten viiri on hyvin onnistunut. Olen joutunut hankkimaan viirin muutamille yhdistyksille, ja se on ollut vaikea tehtävä, koska huonoja ehdotuksia en ole hyväksynyt. Onnistunut viiri on mm. Turun Eteläpohjalaisilla, siinä on onnistuttu yhdistämään Turun linna ja Pohjanmaan lakeus.

On todennäköistä, että Järviseudun varhaisten asukkaiden jälkeläisillä on ollut yhteyksiä jokiväyliä pitkin rannikkoseudulle. Ehkäpä turkiksilla vaihdettiin suolaa ja muita tarvikkeita. Tarkempia tietoja Järviseudun taloista alkaa olla 1540-luvulta, jolloin Kustaa Vaasan verolaitos alkoi toimia myös Pohjanmaalla. Oikeutta jaettiin Pietarsaaren käräjillä ja myös kotikyläni Enaperän eli Söderenan ja Norrenan talojen miehet saivat tuomioita Pietarsaarella. Tuohon aikaan vietiin käräjille ihmisiä pienistäkin rikkomuksista.

Sukuni ensimmäinen verotuksesta johtuen kirjattu isäntä oli Olli Erkinpoika vuosina 1548–54. Pietarsaaren kesäkäräjillä 5.7.1546 Evijärven Enaperän Olli Erkinpoika Söder-Ena tuomittiin kolmen markan sakkoon Evijärven Olli Pietarinpoika Kautiaiseen lyömästään mustelmasta. Hänen poikansa lienee ollut Antti Ollinpoika Söder-Ena, joka samoin kuin Pietari Juhonpoika Pesonen Evijärveltä tuomittiin kolmen markan sakkoon mustelman lyömisestä toisiinsa. Tämä Antti Ollinpoika Söder-Ena, joka oli isäntänä v. 1562–89, lienee ollut melkoinen tappelija. Sillä v. 1575 Pietarsaaren käräjillä hänet tuomittiin 20 markan sakkoon siitä, että hän oli lyönyt Haapajärven Pietari Ollinpojan käsivarteen parantumattoman haavan. Mutta vielä kuuluisamman puukkojunkkarin juuret johtavat Inankylään. Härmän häjyn Antti Isotalon isoäiti Saara Heikintytär oli lähtöisin Inankylästä. Vuonna 1778 hänet vihittiin avioliittoon Härmän kappelissa talonpoika Erik Johanneksenpoika Jungarin kanssa. Isäni Einari Koivukangas kertoi, että hänen ollessaan pikkupoika vanhat miehet tiesivät kertoa, että Isotalon Antti oli käynyt Koivukankaalla tapamassa sukulaisiaan.

Myös uskonnollinen toiminta vei järviseutulaisia Pietarsaaren seudulle. Työlästä oli ennen kirkkomatkan teko, kun järviseutulaiset suuntasivat matkansa emäseurakunnan Pedersören kirkkoon. Joka sunnuntaiksi jumalanpalvelukseen ei lähdetty. Myös ruumiita kuljetettiin

emäseurakuntaan haudattavaksi, ja sellaiset paikannimet kuin Evijärven Ruumissaari kertovat, että tilapäisesti ruumiita oli haudattu matkan varrelle.

Kirkkomatkojen ohella on muistettava, että Järviseudulta kuljetettiin hyvin varhain tervaa, kalkkia ja puutavaraa Pietarsaareen. Monet järviseutulaiset saivat työtä kaupungista ja jäivät asumaan paikkakunnalle. Näin on tapahtunut myös myöhemmin aikoina, aina meidän päiviimme saakka.

Haluan nyt esittää onnittelut 30-vuotisjuhlaansa viettävälle Pietarsaaren Järviseutulaiset - yhdistykselle tänä merkkipäivänä. Onnittelut myös yhdistyksen tukikohdasta, tästä hienosta Järviseutulalosta. Kotiseutuyhdistyksillä on suuri merkitys samoilta seuduilta muuttaneiden ihmisten sopeutumisen ja viihtyisyyden lisääjinä. Siirtolaiset perustivat Amerikassa ja muualla omia yhdistyksiään, ja Suomessa alettiin perustaa kotiseutuyhdistyksiä heti sodan jälkeen Helsinkiin ja muualle isoihin kaupunkeihin muuttaneiden eteläpohjalaisten toimesta. Turun Eteläpohjalaiset ry perustettiin v. 1947, ja tasan viikko sitten yhdistys vietti 60-vuotisjuhlaansa. Olen tämän yhdistyksen kunniapuheenjohtaja, ja siinä ominaisuudessa tuon tähän tilaisuuteen myös Turun Eteläpohjalaisten lämpimän tervehdyksen ja onnittelut.

Pietarsaari on ollut järviseutulaisten pääkaupunki. Tänne muutettiin työn perässä ja täällä käytiin ostoksilla. Yleensä kihlat ostettiin Pietarsaaresta, kertoi yhdistyksenne puheenjohtaja Reino Lammi Järviseudun Sanomissa 22.8.2007, jutussa, jonka otsakkeena on: "Pietarsaaren järviseutulaiset ry on luonut 30 vuotta viihtyisyyttä kaupunkiin".

Kihlamatkoista puheen ollen Evijärven Inankylästä käytiin kyllä Kokkolassa, jonne oli paremmat tieyhteydet kuin Pietarsaareen. Mutta serkkuni Kerttuankylästä tekivät kihlamatkinsa varmaankin Pietarsaareen. Ennen vanhaan kihlamatka oli suuri tapahtuma kylässä, ja tavattiin ampua haulikoilla ilmaan, kun kihlapari palasi kaupunkimatkaltaan.

Loppusanat

Aloitin esitelmäni teon käymällä Pietarsaaren kaupungin kotisivuilla. Ensimmäisenä silmään osui lause, joka kertoi, että kaksikielisyys on Pietarsaaren kaupungille tärkeä ominaispiirre. Seuraavaksi näppäilin sanat "Pietarsaaren historia". Siinä osassa minulla oli paljon opittavaa. Tultaessa historiasta nykypäivään muodostui kuva, että Pietarsaari on tarpeeksi iso paikkakunta taatakseen monipuoliset palvelut, mutta kuitenkin tarpeeksi pieni, jotta asukkaat voivat tuntea itsensä osallisiksi ja voivansa vaikuttaa asioihin paikallistasolla. Kaksikielisyys ja monipuolinen vientiteollisuus antavat kaupungille kansainvälisen leiman ja monikulttuurisia piirteitä kaupunkielämään. Pietarsaari on saanut osansa myös kulttuuriamme rikastuttavasta maahanmuuttajaväestöstä.

Evijärveläissyntyisellä kansanedustajalla Esko Ahosella oli hyvä kirjoitus Suomenmaassa 14.8.2007 otsakkeella "Juuremme löytyvät maaseudulla". Kirjoituksen tärkeä sanoma oli, että Suomen rikkaan kansallisen kulttuuriperinnön säilyttäminen ja siirtäminen jälkipolville on itsestään selvä tehtävä ja tärkeä arvovalinta myös yhdentyvässä Euroopassa.

Lähtijöiden matkassa suomalainen, pohjalainen ja järviseutulainen kulttuuri on siirtynyt maaseudulta kaupunkeihin ja ulkomaille aina kauas valtameren taakse. Lähtijöiden laukkuun pakattiin usein ruisleipää ja voita sekä tietysti puukko ja usein myös Raamattu ja Virsikirja. Siinä on ollut matkalle evästä ja kulttuuriperintöä, josta on riittänyt ensimmäisen sukupolven lisäksi

myös uusilla asuinsijoilla syntyneille jälkeläisille. He ovat oppineet kotiseudun kielimurteen ja tutustuneet suomalaiseen kulttuuriin ja elämänmuotoon saunasta alkaen. Myös Pietarsaaren järviseutulaiset ovat omalta osaltaan tehneet tätä tärkeätä synnyinseutunsa perintöä vaalivaa kulttuurityötä, jota seuraavat sukupolvet tulevat arvostamaan ja kunnioittamaan.

Päälähteet:

Pekka Toivanen, Pietarsaaren historia osa IV, Pietarsaari 2002.

Guy Björklund, "Pietarsaari 2000 vuoden aikana", www.pietarsaari.fi, Pietarsaaren museo.

Järvisseudun Historia I-II.

Anna-Leena Toivonen, Etelä-Pohjanmaan valtameren takainen siirtolaisuus Seinäjoki 1963.

Reino Kero, Migration from Finland to North America in the Years between the United States Civil War and the First World War, Vammala 1974.